

KUNSKAPSKRAV
LICENSIERINGSTEST FÖR

Specialister 2016

ÄNDRINGAR MARKERADE
reviderade 2016-07-18

Innehåll

Inledning	3
Bakgrund	3
Målgrupp	3
Kunskapskravens uppbyggnad och funktion.....	3
Ändringar av kunskapskraven.....	3
Kunskapskravens utformning.....	3
Testets utformning.....	4
Kognitiva nivåer, vikt och storlek.....	4
Delområde 1 – Finansiella instrument, marknader och handel.....	5
Ränterelaterade instrument.....	5
Aktierelaterade instrument	5
Strukturerade placeringar	6
Fonder.....	7
Övriga investeringar och marknadsindex.....	7
Handel med finansiella instrument och valuta	8
Marknadsplatser	9
Kontoföring, clearing och avveckling.....	10
Informationskrav på värdepappersmarknaden	11
Delområde 2 – Ekonomisk analys.....	13
Makroekonomisk analys	13
Finansiell statistik.....	14
Analys och värdering av ränteinstrument.....	15
Analys och värdering av derivatinstrument	16
Företagsvärdering.....	16
Portföljteori	17
Delområde 3 – Etik och regelverk	19
Grundläggande etik och reglering på värdepappersmarknaden	19
Intressekonflikter och tystnadsplikt	20
Lagarna om penningtvätt, marknadsmissbruk och anmälningsskyldighet.....	21
Investeringsrådgivning	22
Avtal	23
Civilrättsliga frågor	24
Bolagsrätt och Corporate Actions	24

Inledning

Bakgrund

SwedSecs mission är att arbeta för höga kunskaper och regelefterlevnad hos anställda på finansmarknaden genom att kräva licensiering samt regelefterlevnad för fortsatt licensiering. SwedSecs vision är att förtroendet för finansmarknaden ska vara högt. En förutsättning för högt förtroende är att den personal som arbetar på finansmarknaden har tillräcklig kunskap och kompetens för sina uppgifter. Licenskravet omfattar olika kategorier av anställda med olika arbetsuppgifter och roller, inom de till SwedSec anslutna företagen.

Målgrupp

Kunskapskraven för licensieringstestet för specialister har i första hand bestämts utifrån den kunskap som bör krävas av yrkeskategorier som ägnar sig åt olika typer av specialistfunktioner, t.ex. fond- och portföljförvaltning, analys samt värdepappershandel. Mer information om målgruppen finns i SwedSecs regelverk 3 kap. 1 §, kategori C.

Kunskapskraven utgör en grundnivå av kunskap som alla licenshavare i målgruppen måste ha. En anställds arbetsuppgifter och befattning kan givetvis medföra att den anställde behöver fördjupade och/eller ytterligare kunskaper utöver de som omfattas av dessa kunskapskrav. Det är det anslutna företags ansvar att bedöma vad som är tillräckligt utifrån den anställdes arbetsuppgifter.

Kunskapskravens uppbyggnad och funktion

Kunskapskraven är uppdelade i delområden (faktaområden), underrubriker och mätpunkter. En mätpunkt specificerar vad licenshavaren förväntas kunna inom ett relativt litet kunskapsområde. Varje uppgift som ingår i licensieringstestet är kopplad till en mätpunkt i detta dokument.

Kunskapskraven fungerar som stöd vid bl.a. utformning av relevanta kursplaner, litteratur och som underlag vid uppgiftskonstruktion. För den som ska förbereda sig för att genomföra licensieringstestet ger detta dokument en god vägledning av de förväntade kunskaperna. Det är varje utbildningsanordnares uppgift att tolka kunskapskraven och utifrån tolkningen forma en relevant och pedagogisk utbildning.

Ändringar av kunskapskraven

De gällande kunskapskraven finns på www.swedsec.se. En översyn görs årligen inför kommande årsskifte. Däremellan kan justeringar förekomma vid behov. Ändringar av kunskapskraven publiceras på www.swedsec.se direkt efter fattat beslut. Det är varje enskild utbildningsanordnares ansvar att kontinuerligt uppdatera sig med den senaste versionen.

Kunskapskravens utformning

De tre delområden som ingår i licensieringstestet är:

- Finansiella instrument, marknader och handel

- Ekonomisk analys
- Etik och regelverk

Testets utformning

I testet för rådgivarlicensen ingår 30 ordinarie uppgifter från varje delområde. Testet består totalt av 90 ordinarie uppgifter. Alla ordinarie uppgifter har genomgått en noggrann kvalitetskontroll i form av fakta-, kvalitets- och språkgranskning. Uppgifterna har dessutom utprovats och analyserats med statistiska metoder. Utprovningen sker genom att 5 ännu inte godkända uppgifter från varje delområde ingår i testet utan att påverka slutresultatet. De svar som testdeltagarna lämnar på dessa uppgifter räknas inte med i resultatet utan lagras för statistisk analys. Testdeltagaren kan inte avgöra vilka uppgifter som är ordinarie och vilka som utprovats. Totalt besvarar alltså testdeltagaren 105 uppgifter varav 100 avgör testdeltagarens resultat.

För att godkännas på licensieringstestet måste en testtagare ha minst 70 procent rätt totalt och samtidigt minst 60 procent rätt på varje delområde.

Kognitiva nivåer, vikt och storlek

De kognitiva nivåerna beskriver vilken grad av komplexitet som uppgifter har.

Nivå	Förklaring
Känna till (K)	Testdeltagaren ska känna till och komma ihåg begrepp, definitioner och faktauppgifter.
Förstå (F)	Testdeltagaren ska förstå och kunna förklara olika samband och sammanhang.
Tillämpa (T)	Testdeltagaren ska kunna använda till exempel formler, regler, lagar och metoder.

Varje mätpunkt har en markering som definierar på vilken kognitiv nivå testdeltagaren ska ha den aktuella kunskapen. Nivån markeras med den första bokstaven i nivåns namn: K, F eller T. De kognitiva nivåerna hänger ihop och bygger på varandra. Om mätpunkten till exempel avser den kognitiva nivån Tillämpa förutsätts alltså att om licenshavaren kan tillämpa en kunskap så ska han/hon också förstå och kunna förklara den och känna till den. Om fler än en kognitiv nivå markeras innebär det att mätpunkten innehåller delar som ligger på olika kognitiva nivåer.

I matriserna för varje mätpunkt anges mätpunktens storlek och vikt. En stor mätpunkt har mer omfattande kunskapskrav, vilket medför att licensieringstestet sannolikt innehåller fler frågor på sådana mätpunkter. En mätpunkt kan antingen ha vikt 1 eller 2, där vikt 2 anger högst vikt, vilket också påverkar antalet frågor på licensieringstestet.

Delområde 1 – Finansiella instrument, marknader och handel

Delområde 1 omfattar kunskap om olika finansiella instrument, marknader och handel. Licenshavaren ska ha god kunskap om begrepp, definitioner och konstruktionen av olika finansiella instrument. Licenshavaren ska även ha goda kunskaper om de väsentliga delarna i den s.k. transaktionskedjan, dvs. hur handel går till i olika instrument och på olika marknader, hur de affärer som gjorts clearas och avvecklas samt vad som gäller för innehav av finansiella instrument. Detta innebär att licenshavaren ska vara väl insatt i processerna kring värdepappersadministrationen. Licenshavaren ska kunna använda denna kunskap i sina kundrelationer samt i sina relationer med motparter på marknaden.

I egenskap av specialist krävs en djupare förståelse i dessa frågor, och även att licenshavaren ska kunna tillämpa kunskaperna i sitt dagliga arbete.

Ränterelaterade instrument

Penningmarknadsinstrument

Licenshavaren ska förstå penningmarknadsinstrument såsom depositplaceringar, stibor och statsskuldväxlar. Vidare ska licenshavaren förstå de olika typer av räntecertifikat som erbjuds.

Obligationsinstrument

Licenshavaren ska förstå långa ränteplaceringar som tillhandahålls i marknaden, och då framförallt statsobligationer, säkerställda obligationer (covered bonds), FRN-lån, realränteobligationer och företagsobligationer med skilda kreditrisker. Licenshavaren ska även känna till egenskaperna hos eurobonds och efterställda skulder.

Ränterelaterade derivatinstrument

Licenshavaren ska känna till de vanliga ränterelaterade derivatinstrument som handlas på marknaden. Licenshavaren ska förstå termer som OTC-forwards, futures och FRA. Licenshavaren ska känna till vanliga former av ränteoptioner. Licenshavaren ska förstå ränteswappar och OIS (overnight index swap).

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Penningmarknadsinstrument	2	Stort		F	
Obligationsinstrument	2	Stort	K	F	
Ränterelaterade derivatinstrument	1	Stort	K	F	

Aktierelaterade instrument

Aktier, konvertibler och teckningsrätter

Licenshavaren ska förstå olika typer av aktier såsom stamaktier och preferensaktier. Vidare ska licenshavaren förstå skillnaden mellan A- och B-aktier. Licenshavaren ska vidare förstå teckningsrätter och konvertibler, prissättningen på dessa instrument samt när det är lämpligt utifrån ett investerarperspektiv att utnyttja dessa rättigheter.

Aktiederivat

Licenshavaren ska förstå de vanliga typer av aktiederivat som handlas i marknaden, dvs. optioner och terminer av såväl forwardtyp som futurestyp. Licenshavaren ska även förstå effekterna av kombinationer av sådana derivat eller av ett derivat och en underliggande aktie. Det betyder att licenshavaren ska förstå s.k. resultatdiagram (vinst/förlustdiagram). Licenshavaren ska förstå optionsbegreppen at-the-money, in-the-money och out-of-the-money. Vidare ska licenshavaren förstå aktieswappar och de handlande parternas ersättning respektive betalning i ett sådant kontrakt.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Aktier, konvertibler och teckningsrätter	2	Stort		F	
Aktiederivat	2	Stort		F	

Strukturerade placeringar

Kapitalskyddade strukturerade placeringar

Licenshavaren ska förstå egenskaperna, konstruktionen, villkoren och de fackuttryck som används avseende kapitalskyddade strukturerade placeringar. Licenshavaren ska vidare förstå vilka begränsningar olika typer av villkor har på värdeutvecklingen samt vilka konsekvenser dessa kan få för en investerare.

Strukturerade marknadsplaceringar

Licenshavaren ska förstå olika typer av marknadsplaceringar och vilka risker det kan vara förenat med att placera i dessa. Licenshavaren förväntas även förstå villkoren och de fackuttryck som används för dessa produkter. Licenshavaren ska vidare känna till olika benämningar på de strukturerade marknadsplaceringar som erbjuds på marknaden.

Strukturerade placeringar med hävstång

Licenshavaren ska förstå konstruktionen och riskerna med de vanligast förekommande strukturerade hävstångsprodukterna såsom warranter, minifutures och hävstångscertifikat. Licenshavaren ska även förstå hur s.k. CFD (Contracts for Difference) fungerar och vilka risker och möjligheter dessa instrument erbjuder. Särskilt viktigt är att förstå när dessa produkter kan innebära stora förluster för placeraren.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Kapitalskyddade strukturerade placeringar	2	Litet		F	
Strukturerade marknadsplaceringar	2	Stort	K	F	
Strukturerade placeringar med hävstång	2	Litet		F	

Fonder

Andelsvärdeberäkning, avgifter och riskmått i fonder

Licenshavaren ska förstå hur en fonds NAV (Net Asset Value) beräknas. Licenshavaren ska förstå olika avgiftsbegrepp förknippade med fondplaceringar, t.ex. årlig avgift, förvaltningsavgift samt det så kallade Normanbeloppet. Licenshavaren ska känna till hur avgifter påverkar avkastningen över tid samt att avgiften alltid är bortdragen när avkastning visas. Licenshavaren ska känna till de vanligaste riskmått som används avseende fonder.

Fondkategorier och fondtyper

Licenshavaren ska känna till egenskaperna och de regelverk som gäller för olika fondkategorier såsom aktie-, bland-, ränte- och hedgefonder samt vad som skiljer dessa åt. Licenshavaren ska även känna till egenskaperna för specialfonder, alternativa investeringsfonder (AIF) och andra fonder. Vidare ska licenshavaren förstå skillnaden mellan börshandlade fonder (ETF:er) och traditionella fonder samt hur de börshandlade fonderna är konstruerade.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Andelsberäkning, avgifter och riskmått i fonder	2	Stort	K	F	
Fondkategorier	2	Litet	K	F	

Övriga investeringar och marknadsindex

Alternativa investeringar

Licenshavaren ska känna till andra vanliga typer av alternativa investeringar som tillhandahålls i marknaden och hur de i huvudsak vanligtvis är konstruerade. De alternativa investeringar som framför allt berörs är fastigheter, infrastruktur och Private Equity-investeringar. Licenshavaren ska framför allt känna till de särskilda egenskaper dessa alternativa investeringar vanligtvis har jämfört med traditionella placeringar.

Råvaru-, kredit- och valutaderivat

Licenshavaren ska förstå de vanligaste råvaru-, kredit- och valutaderivaten som tillhandahålls på den svenska marknaden.

Olika marknadsindex

Licenshavaren ska känna till de vanligaste förekommande indextyperna som används för att mäta olika marknadens utveckling. Licenshavaren ska förstå skillnaden mellan kapitalviktade, prisviktade och lika-viktade index samt skillnaden mellan prisindex och avkastningsindex.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Alternativa investeringar	1	Litet	K		
Råvaru-, kredit- och valutaderivat	2	Stort		F	
Olika marknadsindex	1	Litet	K	F	

Handel med finansiella instrument och valuta

Handel på aktiemarknaden

Licenshavaren ska känna till hur noteringskraven och informationsreglerna för bolag noterade på en svensk reglerad marknad (t.ex. Nasdaq Stockholm eller NGM Equity) skiljer sig från motsvarande krav avseende en svensk handelsplattform (t.ex. First North, Nordic MTF eller AktieTorget). Licenshavaren ska förstå innebörden av att aktiemarknaden till stor del är fragmenterad och att samma aktie ofta kan handlas på flera marknadsplatser. Licenshavaren ska även förstå vilken roll likviditetsgaranter eller marknadsgaranter har samt på vilka marknader och för vilka instrument dessa har ett åtagande att säkerställa likviditet. Licenshavaren ska känna till de vanligaste formerna av datorbaserade handelsmetoder och vad dessa metoder innebär samt de väsentliga krav som gäller när dessa metoder används.

Licenshavaren ska känna till att aktier under vissa omständigheter kan handlas med lägre genomlysning i s.k. ”Dark Pools” samt vad som gäller för handel på sådana marknadsplatser.

Handel på räntemarknaden

Licenshavaren ska förstå hur handeln på den svenska räntemarknaden går till, såväl den handel som sker på interbankmarknaden som den handel som samtliga kategorier investerare har möjlighet att delta i. Licenshavaren ska förstå vilken roll marknadsgaranterna har för handeln på interbankmarknaden. Licenshavaren ska även förstå emittenternas och investerarnas olika roller i räntemarknaden och hur de typiskt sett agerar på denna marknad.

Handel på valutamarknaden

Licenshavaren ska känna till valutamarknadshandeln och hur valutor samt valutaderivat handlas på den svenska och internationella valutamarknaden.

Handel på råvarumarknaden

Licenshavaren ska känna till råvarumarknadens funktionssätt och prissättning samt vilka slags råvarubaserade finansiella instrument som handlas på olika marknader.

Handel med övriga typer av finansiella instrument

Licenshavaren ska förstå hur handeln med finansiella instrument går till på andra marknader än aktiemarknaden, räntemarknaden, valutamarknaden och råvarumarknaden. Detta gäller särskilt handel med finansiella instrument såsom warranter, börshandlade fondandelar (ETF:er), börshandlade certifikat och andra slags strukturerade produkter (såväl kapitalskyddade som icke-kapitalsskyddade).

Orderhantering

Licenshavaren ska förstå vad principen om bästa orderutförande innebär och kunna tillämpa den vid hanteringen av order avseende olika slags finansiella instrument. Licenshavaren ska känna till betydelsen av och kraven kring orderhanteringspolicies och hur dessa krav påverkar kunden. Vidare ska licenshavaren förstå vad reglerna om hantering av kunders order innebär vad gäller tidsordning, aggregering och allokering.

Blankning

Licenshavaren ska förstå vad blankning är och hur blankning går till i praktiken. Licenshavaren ska känna till huvuddragen i de regler som gäller inom EES beträffande blankning avseende aktier och vissa ränte-

instrument samt kreditderivat. Licenshavaren ska därmed känna till att s.k. naken blankning är förbjuden och att detta innebär att den som blankar måste säkerställa att de sålda värdepapperen kan levereras i rätt tid.

Värdepapperslån

Licenshavaren ska känna till att ett värdepapperslån medför att den civilrättsliga äganderätten - och därmed alla rättigheter som är förenade med värdepapperet - övergår till låntagaren men att utlåningen inte utgör en skatterättslig försäljning. Licenshavaren ska känna till de villkor för utlåning som regleras av Svenska Fondhandlareföreningens Allmänna villkor för värdepapperslån samt ska särskilt känna till villkoren om lånets löptid, om ställande av säkerheter samt om utdelningar och annan avkastning m.m. på utlånade värdepapper.

Stabilisering och övertilldelningsoptioner

Licenshavaren ska förstå sambandet mellan stabilisering och övertilldelningsoptioner i samband med t.ex. en börsintroduktion, samt de krav som gäller för dessa företeelser.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Handel på aktiemarknaden	2	Stort	K	F	
Handel på räntemarknaden	2	Stort		F	
Handel på valutamarknaden	1	Litet	K		
Handel på råvarumarknaden	1	Litet	K		
Handel med övriga typer av finansiella instrument	2	Litet		F	
Orderhantering	2	Stort	K	F	T
Blankning	1	Litet	K	F	
Värdepapperslån	1	Litet	K		
Stabilisering och övertilldelningsoptioner	1	Litet		F	

Marknadsplatser

Reglerade marknader, MTF:er och systematiska internhandlare

Licenshavaren ska förstå vad en reglerad marknad respektive en MTF är samt de huvudsakliga legala skillnaderna mellan dessa två former av marknadsplatser. Vidare ska licenshavaren känna till vad en systematisk internhandlare är.

Viktigare marknadsplatser

Licenshavaren ska känna till vilka de viktigare nordiska marknadsplatserna är, vilket slags tillstånd dessa har samt vilka typer av finansiella instrument som i huvudsak handlas på var och en av dessa marknadsplatser. Licenshavaren ska också känna till viktigare marknadsplatser för handel med aktier eller derivat (inklusive råvaruderivat) inom EES, under vilken form av tillstånd dessa bedrivs samt vilka av dessa som erbjuder handel i nordiska aktier i konkurrens med de nordiska marknadsplatser där bolaget är noterat. Licenshavaren ska även känna till vilka de största marknadsplatserna för aktiehandel utanför EES är.

Handelsregler och marknadsövervakning

Licenshavaren ska känna till den verksamhet som bedrivs av de svenska marknadsplatserna och viktigare delar av de regelverk som gäller vid handel på dessa marknadsplatser särskilt med avseende på orderläggning, rapportering av s.k. manuella avslut (lappning) och makulering av affärer. Licenshavaren ska vidare förstå och kunna tillämpa de regler för aktieaffärer och andra börshandlade instrument som följer av marknadsplatsernas regler. Slutligen ska licenshavaren förstå marknadsövervakningens roll och uppgifter samt de åtgärder som marknadsövervakningen kan vidta.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Reglerade marknader, MTF:er och systematiska internhandlare	2	Litet	K	F	
Viktigare marknadsplatser	2	Stort	K		
Handelsregler och marknadsövervakning	2	Litet	K	F	T

Kontoföring, clearing och avveckling

Värdepapperskonton och VPC-systemet

Licenshavaren ska förstå skillnaden mellan att ett innehav är direktregistrerat på konto hos Euroclear Sweden och att det ligger i depå hos ett värdepappersinstitut, liksom skillnaden mellan att ett finansiellt instrument är kontofört i Sverige respektive utomlands. Licenshavaren ska förstå rättsverkningarna av registrering på olika slags konton hos en central värdepappersförvarare eller hos ett värdepappersinstitut.

Clearing genom central motpart ("CCP")

Licenshavaren ska känna till den roll som en central motpart ("CCP") har och vad sådan clearing medför. Vidare ska licenshavaren känna till när ett derivatinstrument måste clearas genom en CCP och när det är tillåtet att cleara derivataffärer direkt mellan parterna ("bilateral clearing"). Licenshavaren ska känna till vilka krav som gäller på riskhantering och krav på säkerheter från motparter vid bilateral clearing av derivataffärer samt känna till skillnader i kapitaltäckningskrav mellan CCP-clearade derivatinstrument och bilateralt clearade instrument. Slutligen ska licenshavaren känna till i vilka fall aktieaffärer clearas genom en CCP och i vilka fall aktieaffärer avvecklas utan medverkan av en CCP.

Leveransregler och avveckling

Licenshavaren ska känna till de leveransregler som gäller i samband med att affärer avseende olika slags finansiella instrument avvecklas. Licenshavaren ska även känna till vilka skyldigheter respektive rättigheter som finns för en kund respektive för institutet i samband med att en värdepappersaffär avvecklas. Licenshavaren ska känna till de viktigare händelserna kring clearing av börshandlade derivat och hur olika former av lösen kan påverka ett innehav av en option.

Redovisning och avstämning av affärer

Licenshavaren ska förstå kraven för redovisning av affärer, avräkningsnotor samt de särskilda regler som gäller för bekräftelser och avstämning i samband med derivataffärer.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Värdepapperskonton och VPC-systemet	2	Litet		F	
Clearing genom central motpart ("CCP")	2	Litet	K		
Leveransregler och avveckling	1	Litet	K		
Redovisning och avstämning av affärer	2	Litet		F	

Informationskrav på värdepappersmarknaden

Prospekt

Licenshavaren ska känna till när prospekt ska upprättas, förstå det huvudsakliga innehållet i ett prospekt samt känna till var investerare kan hitta prospektinformation.

Flaggningsregler

Licenshavaren ska förstå de flaggningsregler som gäller inom Norden samt känna till att vissa länder inom EES kan ha antagit avvikande regler.

Rapportering och offentliggörande av blankningsaffärer

Licenshavaren ska förstå när och hur korta positioner avseende aktier, vissa ränteinstrument eller kreditderivat ska rapporteras till Finansinspektionen eller annan tillsynsmyndighet inom EES och när och hur sådana positioner ska offentliggöras. Licenshavaren ska känna till var information om korta positioner finns allmänt tillgänglig.

Genomlysning

Licenshavaren ska känna till var kursinformation finns tillgänglig, förstå skillnaden i kvalitet på sådan information från olika källor och kunna tillämpa kunskaperna i praktiken.

Transaktionsrapportering

Licenshavaren ska känna till att affärer avseende finansiella instrument ska rapporteras till Finansinspektionen eller andra tillsynsmyndigheter inom EES samt ha övergripande kunskap om de krav som gäller för transaktionsrapportering.

Positionsrapportering av derivataffärer

Licenshavaren ska känna till att derivatpositioner ska rapporteras till s.k. Trade Repositories. Licenshavaren ska övergripande känna till de krav som gäller samt om vilka viktigare Trade Repositories som finns.

Offentliggörande av kurspåverkande information

Licenshavaren ska känna till att noterade bolag är skyldiga att offentliggöra kurspåverkande information, förstå varför sådan information måste lämnas samt känna till var sådan information finns tillgänglig.

Mät punkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Prospekt	2	Stort	K	F	
Flaggningsregler	2	Litet	K	F	
Rapportering och offentliggörande av blankningsaffärer	1	Litet	K	F	
Genomlysning	2	Stort	K	F	T
Transaktionsrapportering	1	Litet	K		
Positionsrapportering av derivataffärer	1	Litet	K		
Offentliggörande av kurspåverkande information	1	Litet	K	F	

Delområde 2 – Ekonomisk analys

Delområde 2 omfattar makroekonomisk analys, finansiell statistik, värdering av ränte- och derivatinstrument, aktie- och företagsvärdering samt portföljteori. Det centrala temat i delområdet är förväntad avkastning och risk, för såväl enskilda tillgångar som portföljer av tillgångar. Förväntad avkastning kräver en värdering. Värdering av olika typer av finansiella instrument, såsom obligationer och aktier, kräver i sin tur en förståelse för både förväntade kassaflöden och för val av lämpliga avkastningskrav, som i sin tur kräver en förståelse av grunderna i portföljteorins analysapparat. Portföljteorin bygger i sin tur på metoder och resultat inom finansiell statistik. Den makroekonomiska analysen, slutligen, ger både förutsättningar för bättre bedömningar om framtida förväntade kassaflöden och en bättre förståelse av övergripande systematiska risker i ekonomin, kunskaper som underlättar den dagliga riskhanteringen.

Makroekonomisk analys

Makroekonomiska begrepp och definitioner

Licenshavaren ska förstå de viktigaste posterna i ett lands försörjningsbalans respektive betalningsbalans. Licenshavaren ska också förstå begreppen BNP, BNI, offentligt och privat sparande, KPI, inflation, penningmängd samt växelkursregim.

Ekonomisk tillväxt och konjunkturykler

Licenshavaren ska förstå begreppen potentiell BNP, ekonomisk tillväxt, produktionsgap, hög- och lågkonjunktur. Licenshavaren ska förstå modellen med aggregerad efterfrågan och aggregerat utbud, och kunna tillämpa en sådan modell för att analysera den ekonomiska effekten av efterfrågechocker och utbudschocker på kort och lång sikt. Licenshavaren ska vidare känna till de vanligast förekommande ledande indikatorerna som används i den makroekonomiska analysen.

Keynesiansk konjunkturpolitik

Licenshavaren ska förstå den grundläggande idén bakom den keynesianska synen på stabiliseringspolitik. Licenshavaren ska särskilt förstå den s.k. multiplikatoreffekten av efterfrågeförändringar och förklara hur detta ger utrymme för finanspolitiska åtgärder för att stimulera eller dämpa den ekonomiska aktiviteten. Licenshavaren ska förstå hur finanspolitiska åtgärder normalt finansieras samt hur sambandet mellan budgetunderskott och statsskuld ser ut.

Penningpolitik och centralbanker

Licenshavaren ska förstå efterfrågan och utbud på pengar och hur detta samspel påverkar räntebildningen i en stängd ekonomi. Licenshavaren ska vidare känna till de instrument som en centralbank har till sitt förfogande för att bedriva aktiv penningpolitik och förstå hur den s.k. kreditmultiplikatorn fungerar. Licenshavaren ska också känna till de penningpolitiska mål som den svenska riksbanken har, och översiktligt också hur dessa mål ser ut för ECB och Federal Reserve.

Inflation och arbetslöshet

Licenshavaren ska förstå Phillipskurvan, dvs. avvägningen mellan inflation och arbetslöshet, på kort och på lång sikt. Licenshavaren ska förstå förväntningarnas roll för denna avvägning, och känna till hur och varför synen på Phillipskurvan som motivation för ekonomisk-politiska åtgärder har förändrats över tiden.

Den öppna ekonomin

Licenshavaren ska förstå begreppen utlandsskuld, rörlig växelkurs, fast växelkurs, valutaflöden, depreciering och appreciering, ränteparitet samt valutaunion. Licenshavaren ska också förstå hur och varför en rörlig växelkurs påverkar möjligheten att bedriva aktiv penningpolitik i en liten öppen ekonomi som Sverige.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Makroekonomiska begrepp och definitioner	2	Stort		F	
Ekonomisk tillväxt och konjunkturcykler	2	Stort	K	F	T
Keynesiansk konjunkturpolitik	2	Stort		F	
Penningpolitik och centralbanker	2	Stort	K	F	
Inflation och arbetslöshet	2	Stort	K	F	
Den öppna ekonomin	2	Stort		F	

Finansiell statistik

Lägesmått (aritmetiskt och geometriskt medelvärde)

Licenshavaren ska förstå begreppen aritmetiskt och geometriskt medelvärde, förstå i vilka situationer respektive mått är användbart samt kunna tillämpa respektive mått i beräkningar.

Spridningsmått (varians och standardavvikelse)

Licenshavaren ska förstå begreppen varians och standardavvikelse och hur dessa mått kan användas för att kvantifiera begreppet risk. Licenshavaren ska vidare kunna tillämpa denna kunskap i beräkningar.

Samvariationsmått (korrelation)

Licenshavaren ska förstå innebörden av begreppet korrelation samt kunna tillämpa det vid beräkning av portföljrisk.

Sannolikheter och normalfördelningen

Licenshavaren ska förstå begreppet sannolikheter, förstå normalfördelningens egenskaper samt kunna tillämpa denna fördelning i beräkningar av sannolikheter för utfall inom vissa standardavvikelseintervall. Licenshavaren ska också förstå hur man med hjälp av normalfördelningen kan bedöma sannolikheten för förlust på en finansiell placering.

Regressionsanalys

Licenshavaren ska förstå hur en regressionsanalys görs, översiktligt känna till på vilka sätt en sådan kan användas i ekonomisk analys samt förstå begreppen intercept, lutningskoefficient och förklaringsvärde.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Lägesmått (aritmetiskt och geometriskt medelvärde)	2	Litet		F	T
Spridningsmått (varians och standardavvikelse)	2	Litet		F	T
Samvariation (korrelation)	2	Litet		F	T
Sannolikheter och normalfördelningen	2	Litet		F	T
Regressionsanalys	2	Litet	K	F	

Analys och värdering av ränteinstrument

Nuvärdeberäkningar

Licenshavaren ska förstå begreppen diskonteringsränta, nuvärdefaktor, nuvärde, nettonuvärde, slutvärde och annuitet. Licenshavaren ska kunna tillämpa detta i beräkningar av nuvärden av framtida förväntade sekvenser av in- och utbetalningar, givet en uppsättning relevanta nuvärdefaktorer.

Värdering av kupongobligationer

Licenshavaren ska förstå begreppen kupongränta och yield to maturity ("yield") samt förstå och kunna tillämpa formeln för hur priset på en kupongobligation med fast kupongränta och utan kreditrisk beräknas. Licenshavaren ska förstå hur detta pris påverkas, i allmänna termer, av förändringar i kupongränta, löptid eller yield.

Räntekänslighet och duration

Licenshavaren ska förstå begreppet duration, kunna förklara hur duration kan tolkas som ett mått på räntekänslighet samt förstå hur durationen, i allmänna termer, påverkas av förändringar i kupongränta, löptid eller yield. Licenshavaren ska också känna till under vilka antaganden duration är ett lämpligt mått på räntekänslighet.

Avkastningskurvan

Licenshavaren ska förstå hur avkastningskurvan, dvs. skillnaden mellan yielder med olika löptider, ska tolkas. Licenshavaren ska särskilt förstå på vilket sätt penningpolitiken och inflationsförväntningarna påverkar kurvans utseende den s.k. förväntningshypotesens modell för kurvans lutning. Licenshavaren ska förstå begreppen avistaränta, teminsränta och nollkupongränta.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Nuvärdeberäkningar	2	Litet		F	T
Värdering av kupongobligationer	2	Stort		F	T
Räntekänslighet och duration	2	Litet	K	F	
Avkastningskurvan	2	Stort		F	

Analys och värdering av derivatinstrument

Riskhantering med terminskontrakt

Licenshavaren ska förstå hur långa respektive korta positioner i terminskontrakt förändrar riskexponeringen i en position i den underliggande tillgången och hur en investerare kan använda terminsinstrument för att hantera risker. Licenshavaren ska kunna tillämpa denna kunskap i praktiska beräkningar.

Riskhantering med optionskontrakt

Licenshavaren ska förstå hur innehavda respektive utställda positioner i köpoptioner respektive säljoptioner förändrar riskexponeringen i en position i den underliggande tillgången och hur en investerare kan använda optioner för att hantera risker. Licenshavaren ska kunna tillämpa denna kunskap i praktiska beräkningar.

Grundläggande värdering av optioner

Licenshavaren ska förstå hur värdet av en köpoption, i allmänna termer, påverkas av priset på den underliggande tillgången, lösenpriset, löptiden, volatiliteten på den underliggande tillgången samt den riskfria räntan. Licenshavaren ska vidare känna till begreppet put-call-parity hur put-call-parity relaterar priserna på köp- och säljoptioner till varandra. Licenshavaren ska slutligen förstå begreppen realvärde och tidsvärde.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Riskhantering med terminskontrakt	2	Stort		F	T
Riskhantering med optionskontrakt	2	Stort		F	T
Grundläggande värdering av optioner	2	Litet	K	F	

Företagsvärdering

Utdelningsmodellen

Licenshavaren ska förstå utdelningsmodellen för aktievärdering (Dividend Discount Model). Licenshavaren ska förstå sambandet mellan den allmänna utdelningsmodellen och den s.k. Gordonmodellen och kunna tillämpa Gordonmodellen i praktiska beräkningar.

Kassaflödesmodellen

Licenshavaren ska förstå kassaflödesmodellen för företagsvärdering (Discounted Cash Flow Model). Licenshavaren ska förstå begreppen fritt kassaflöde, enterprise value och nettoskuld. Licenshavaren ska vidare förstå hur en framåtblickande värderingsmodell kan delas upp i två prognosperioder samt vad som i det sammanhanget menas med begreppet horisontvärde. Licenshavaren ska kunna tillämpa kassaflödesmodellen i praktiska beräkningar.

Kapitalkostnader

Licenshavaren ska förstå kapitalkostnadens betydelse i värderingssammanhang, förstå begreppet vägd kapitalkostnad och dess ingående komponenter samt kunna tillämpa denna kunskap i praktiska beräkningar.

Nyckeltal vid företagsanalys

Licenshavaren ska förstå de viktigaste finansiella nyckeltalen för finansiell analys av företag, såsom till exempel avkastning på totalt, sysselsatt respektive eget kapital, rörelsemarginal, soliditet, skuldsättningsgrad samt räntetäckningsgrad. Detta medför att licenshavaren på en grundläggande nivå ska känna till de viktigaste posterna i en resultat- respektive balansräkning.

Mät punkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Utdelningsmodellen	2	Stort		F	T
Kassaflödesmodellen	2	Stort		F	T
Kapitalkostnader	2	Litet		F	T
Nyckeltal för företagsanalys	2	Stort	K	F	

Portföljteori

Förväntad avkastning, realiserad avkastning och risk

Licenshavaren ska förstå begreppet förväntad avkastning och kunna tillämpa detta i praktiska beräkningar. Licenshavaren ska vidare förstå skillnaden mellan förväntad avkastning och realiserad avkastning och på vilket sätt denna skillnad speglar begreppet risk.

Risfri avkastning och riskpremier

Licenshavaren ska känna till vad som menas med en riskfri avkastning och hur denna brukar approximeras i praktiken. En licenshavare ska förstå vad som menas med en framåtblickande riskpremie och känna till hur bakåtblickande historiska data kan användas för att bedöma storleken på olika riskpremier.

Total risk och riskdekomponering

Licenshavaren ska förstå hur total risk för en tillgång eller en portfölj beräknas samt hur denna kan delas upp i systematisk risk och företagsspecifik risk (unik risk). Licenshavaren ska vidare känna till begreppet faktorrisker, och översiktligt förstå hur den systematiska risken i sin tur kan delas upp i olika faktorrisker.

Diversifiering och riskspridning

Licenshavaren ska förstå på vilket sätt diversifiering kan minska den totala risken i en portfölj. Licenshavaren ska förstå diversifieringens effekter på både den systematiska risken och den unika risken i portföljen och därmed också hur dessa två riskkällor sätter den undre gränsen för hur mycket risken kan sänkas i portföljen. Licenshavaren ska slutligen känna till på vilket sätt korrelationerna mellan tillgångarna påverkar möjligheten till riskminskning via diversifiering.

Andra riskkällor än marknadsrisk

Licenshavaren ska förstå begreppen motpartsrisk, likviditetsrisk och operativ risk.

Effektiva portföljer och den effektiva fronten

Licenshavaren ska förstå portföljteorins två viktiga grundläggande begrepp, effektiva portföljer och effektiva fronten. Licenshavaren ska kunna tillämpa denna kunskap i analyser av tillgångar och portföljer.

CAPM och förväntad avkastning

Licenshavaren ska förstå Capital Asset Pricing Modell (CAPM) och dess ingående komponenter. Licenshavaren ska kunna tillämpa CAPM i praktiska beräkningar av avkastningskrav. Licenshavaren ska översiktligt känna till styrkor och svagheter med CAPM som modell för förväntad avkastning.

Begrepp inom kapitalförvaltningen

Licenshavaren ska förstå begreppen strategisk och taktisk allokering, aktiv och passiv förvaltning, alfa/betaseparering, core/satellite investing, enhanced indexing, ALM, LDI samt ESG.

Value at Risk

Licenshavaren ska förstå måttet Value at Risk (VaR). Licenshavaren ska vidare känna till de vanligaste styrkorna och svagheter med detta mått.

Riskjusterade utvärderingsmått

Licenshavaren ska förstå hur de vanligaste riskjusterade utvärderingsmått som t.ex. Alfa, Sharpekvot, Tracking error och Informationskvot beräknas, hur dessa mått ska tolkas samt i vilka situationer respektive mått bör användas. Licenshavaren ska kunna tillämpa denna kunskap i analyser av portföljer. Licenshavaren ska även förstå begreppet aktiv risk.

Mät punkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Förväntad avkastning, realiserad avkastning och risk	2	Litet		F	T
Risfri avkastning och riskpremier	2	Litet	K	F	
Total risk och riskdekomponering	2	Stort	K	F	
Diversifiering och riskspridning	2	Litet	K	F	
Andra riskkällor än marknadsrisk	2	Litet		F	
Effektiva portföljer och den effektiva fronten	2	Stort		F	T
CAPM och förväntad avkastning	1	Stort	K	F	T
Begrepp inom kapitalförvaltningen	1	Litet		F	
Value at Risk	1	Litet	K	F	
Riskjusterade utvärderingsmått	2	Stort		F	T

Delområde 3 – Etik och regelverk

Delområde 3 omfattar kunskap om regler och etiska förhållningssätt som berör värdepappersmarknaden. Licenshavaren ska ha en bred kunskap inom ämnet och kunna nyttja denna kunskap som referensram i sitt arbete. I praktiken innebär det bl.a. krav på kännedom om begrepp och definitioner samt grundläggande kunskap om olika näringsrättsliga regler som omgärdar värdepappersrörelsen liksom kunskap om viss grundläggande civilrättslig lagstiftning som berör värdepappersmarknaden. Avsnitten inom området är relativt fristående från varandra. Gemensamt för många avsnitt är dock att de i ett bredare perspektiv syftar till att bevara sundheten på värdepappersmarknaden och till att allmänhetens förtroende för denna marknad upprätthålls.

Grundläggande etik och reglering på värdepappersmarknaden

Grundläggande etiska värderingar och anmälningar av företagets regelöverträdelser

Licenshavaren ska förstå att värdepappersmarknadens effektivitet och stabilitet i hög grad är avhängig av det förtroende som investerare och andra aktörer på marknaden har för varandra och för värdepappersmarknaden i stort. Licenshavaren ska förstå det huvudsakliga innehållet i Svenska Fondhandlareföreningens Vägledning till etiska riktlinjer i värdepappersinstitutet (130618) – dvs. innebörden av att agera efter en etisk måttstock, begreppet otillbörliga affärer och hur bisysslor och annan sidoverksamhet ska hanteras. Licenshavaren ska också förstå hur denna ska agera om denna upptäcker regelöverträdelser eller oegentligheter inom företaget. Licenshavaren ska känna till dels vem i företaget licenshavaren ska vända sig till för att påtala regelöverträdelser eller oegentligheter – t.ex. sin chef eller compliancefunktionen. Licenshavaren ska också känna till systemen för s.k. whistleblowing. Det vill säga anmälningar av överträdelser som sker anonymt antingen internt inom företaget eller direkt till Finansinspektionen.

Finansinspektionens roll och regelverk

Licenshavaren ska känna till Finansinspektionens roll och regelverk.

Värdepappersrörelse - tillstånd och omfattning

Licenshavaren ska känna till vilka olika investeringstjänster och/eller investeringsverksamheter som kräver tillstånd av Finansinspektionen och vad som omfattas av respektive tjänst/verksamhet.

Fondverksamhet - begrepp och informationskrav

Licenshavaren ska känna till huvudbegreppen i lagen (2004:46) om investeringsfonder och lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder och förstå fondbolagets/förvaltarens och förvaringsinstitutets respektive roller i förhållande till fonden. Licenshavaren ska vidare känna till vilken information som måste lämnas till fondandelsägare och blivande fondandelsägare.

Självreglerande organ på värdepappersmarknaden

Licenshavaren ska känna till de viktigaste branschföreningarna på värdepappersmarknaden, såsom Svenska Fondhandlareföreningen, Fondbolagens förening, Svenska Bankföreningen, Sveriges Finansanalytikers Förening och Föreningen för god sed på värdepappersmarknaden och deras syften. Licenshavaren ska vidare känna till hur självreglering är uppbyggd och hur den skiljer sig från lagar och andra författningar. Licenshavaren ska också känna till de viktigaste för- och nackdelarna med självreglering.

SwedSecs regelverk

Licenshavaren ska förstå vilka företag och personer som omfattas av SwedSecs regelverk, vilka rättigheter och skyldigheter regelverket medför för de anslutna företagen och licenshavarna, vilka sanktioner som kan vidtas mot dem som bryter mot regelverket samt den viktigare praxis som uppkommit med stöd av regelverket.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Grundläggande etiska värderingar och anmälningar av företagets regelöverträdelser	2	Litet		F	
Finansinspektionens roll och regelverk	2	Litet	K		
Värdepappersrörelse - tillstånd och omfattning	2	Stort	K		
Fondverksamhet - begrepp och informationskrav	2	Stort	K	F	
Självtvångsorgan på värdepappersmarknaden	1	Litet	K		
SwedSecs regelverk	2	Litet		F	

Intressekonflikter och tystnadsplikt

Tillvaratagande av kundens intressen

Licenshavaren ska kunna tillämpa den grundläggande regeln om att värdepappersinstitut ska ta tillvara sina kunders intressen samt att de ska handla hederligt, rättvist och professionellt och på ett sådant sätt att allmänhetens förtroende för värdepappersmarknaden upprätthålls.

Intressekonflikter

Licenshavaren ska kunna tillämpa de viktigaste reglerna om intressekonflikter i lagen om värdepappersmarknaden och i Finansinspektionens föreskrifter FFFS 2007:16.

Licenshavaren ska förstå vilka verksamheter, eller kombinationer av verksamheter, inom ett värdepappersinstitut som medför störst risk för intressekonflikter. Licenshavaren ska även känna till de vedertagna metoder som används för att motverka att kunderna drabbas av intressekonflikter.

Regler om incitament

Licenshavaren ska förstå reglerna i Finansinspektionens föreskrifter FFFS 2007:16 (kapitel 12) om när ett värdepappersinstitut får betala eller ta emot incitament.

Analys och investeringsrekommendationer

Licenshavaren ska förstå de grundläggande reglerna om analys och investeringsrekommendationer i Finansinspektionens föreskrifter FFFS 2005:9 samt i artikel 20 i den s.k. marknadsmissbruksförordningen.

Regler om egna och närståendes värdepappersaffärer

Licenshavare ska kunna tillämpa reglerna avseende anställdas egna eller närståendes värdepappersaffärer. Dessa återfinns dels i lag och dels i regler utgivna av Svenska Fondhandlareföreningen och Fondbolagens Förening.

Regler om mutor och bestickning

Licenshavaren ska kunna tillämpa grundläggande regler om förbud mot mutor och bestickning. Detta förutsätter att licenshavaren förstår den koppling som ska finnas till arbetstagarens tjänsteutövning eller uppdragstagarens tjänsteuppdrag för att det ska kunna vara fråga om bestickning, vilka omständigheter som avgör om en förmån är otillbörlig, vilka förmåner som alltid anses otillbörliga samt känner till den viktigaste praxisen från domstolar och Institutet mot mutor.

Regler om tystnadsplikt

Licenshavaren ska kunna tillämpa de regler om tystnadsplikt (sekretess) som gäller för anställda och uppdragstagare i finansiella företag.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Tillvaratagande av kundens intressen	1	Litet			T
Intressekonflikter	2	Litet	K	F	T
Regler om incitament	1	Litet		F	
Analyser och investeringsrekommendationer	1	Litet		F	
Regler om egna och närståendes värdepappersaffärer	2	Litet			T
Regler om mutor och bestickning	2	Litet			T
Regler om tystnadsplikt	2	Litet			T

Lagarna om penningtvätt, marknadsmissbruk och anmälningsskyldighet

Åtgärder mot penningtvätt och terrorismfinansiering

Licenshavaren ska förstå de viktigaste reglerna i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt i Finansinspektionens föreskifter (FFFS 2009:1) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Licenshavaren ska därmed förstå reglerna om institutens skyldighet att kontrollera sina kunder, om vilka situationer som kräver kundkännedom om vilka åtgärder som ska vidtas för att uppnå kundkännedom och om skyldigheten att granska misstänkta transaktioner och rapportera sådana till Finanspolisen. Licenshavaren ska vidare förstå syftet med reglerna om penningtvätt samt vilka sanktionerna för penningtvätt är.

Marknadsmissbruksbrotten och rapporteringsskyldigheten

Licenshavaren ska förstå huvuddragen i de brott som behandlas i lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument ("marknadsmissbrukslagen"). Licenshavaren ska därmed förstå vad insiderinformation är samt innebörden av förbudet mot att handla, tipsa om och röja insiderinformation och av brottet otillbörlig marknadspåverkan. Licenshavaren ska även förstå de motsvarande, och snarlika, reglerna i artiklarna 7-10, 12, 14 och 15 i den s.k. marknadsmissbruksförordningen (EU nr 596/2014). (Bestämmelser om sanktioner vid överträdelse av specifikt dessa artiklar kommer att införas först när Sverige har implementerat EU:s s.k. marknadsmissbruksdirektiv, vilket beräknas ske i februari 2017. Till dess ska nuvarande bestämmelser i marknadsmissbrukslagen tillämpas tillsammans med marknadsmissbruksförordningen, i den mån marknadsmissbrukslagens regler inte strider mot förordningens bestämmelser.) Licenshavaren ska förstå de regler som gäller vid marknadsmissbruk enligt artikel 11 i marknadsmissbruksförordningen och kommissionens delegerade förordning (EU 2016/960) och hur dessa förhåller sig till förbudet att röja insiderinformation. Licenshavaren ska förstå innebörden av den

rapporteringskyldighet som gäller enligt artikel 16 i marknadsmissbruksförordningen. Licenshavaren ska även förstå syftet med marknadsmissbrukslagstiftningen.

Anmälan till insynsregistret, 30-dagarsregeln och loggbok

Licenshavaren ska förstå de grundläggande reglerna om anmälningskyldighet för personer i ledande ställning och deras närstående enligt artikel 19 i marknadsmissbruksförordningen. Licenshavaren ska förstå vilka skyldigheter emittenter har att underrätta personer i ledande ställning hos emittenten samt ska förstå vilka personer som har en ledande ställning i marknadsmissbruksförordningens mening och vilka skyldigheter de och deras närstående har att anmäla sina transaktioner till Finansinspektionen och emittenten. Licenshavaren ska även förstå reglerna i artikel 19.12 i marknadsmissbruksförordningen om den s.k. 30-dagarsregeln och undantagen från denna regel. Licenshavaren ska förstå reglerna i artikel 18 i marknadsmissbruksförordningen och kommissionens genomförandeförordning (EU) 2016/347 om förteckning (loggbok) över personer med tillgång till insiderinformation.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Åtgärder mot penningtvätt och terrorismfinansiering	2	Stort		F	
Marknadsmissbruksbrotten och rapporteringskyldigheten	2	Stort		F	
Anmälan till insynsregistret, 30-dagarsregeln och loggbok	2	Stort		F	

Investeringsrådgivning

Grundläggande regler om investeringsrådgivning

Licenshavaren ska förstå huvuddragen i reglerna om finansiell rådgivning/investeringsrådgivning. Licenshavaren ska förstå reglerna om när en rådgivningssituation uppstår och vad som skiljer rådgivning från generella råd eller marknadsföring. Licenshavaren ska vidare förstå vilken slags information om kunden som rådgivaren ska inhämta, att lämnade råd ska vara lämpliga utifrån de inhämtade uppgifterna, att en rådgivare i vissa fall är skyldig att avråda kunden från att vidta en viss åtgärd samt vilka krav som ställs när det gäller dokumentation av rådgivning till konsumenter.

Placeringsrestriktioner

Licenshavaren ska förstå vilka typer av restriktioner som typiskt sett kan finnas för fonder, försäkringsbolag och liknande, antingen enligt lag eller genom placeringsbestämmelser. Licenshavaren ska även förstå hur sådana restriktioner påverkar rådgivningen.

Kundkategorier, passandebedömning och execution only

Licenshavaren ska förstå reglerna om kundkategorierna i lagen om värdepappersmarknaden samt vilken praktisk betydelse kategoriseringen har för kunderna. Licenshavaren ska förstå innebörden av en passandebedömning och när en sådan bedömning krävs. Licenshavaren ska förstå när finansiella instrument kan betraktas som okomplicerade samt vilken praktisk betydelse en sådan klassificering har för en kund.

Skadeståndsskyldighet vid utförande av investeringstjänster

Licenshavaren ska känna till reglerna om skadeståndsskyldighet vid utförande av investeringstjänster. Licenshavaren ska alltså känna till de grundläggande förutsättningar som normalt måste vara uppfyllda för att ett företag under tillsyn ska bli skadeståndsskyldigt gentemot en kund, dvs. att kunden har drabbats av en ekonomisk skada, att orsakssamband finns mellan företagets agerande och skadan samt att institutet har agerat på oaktsamt sätt.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Grundläggande regler om investeringsrådgivning	2	Stort		F	
Placeringsrestriktioner	1	Litet		F	
Kundkategorier, passandebedömning och execution only	1	Litet		F	
Skadeståndsskyldighet vid utförande av investeringstjänster	1	Litet	K		

Avtal

Allmänna bestämmelser för depå- och kontoavtal

Licenshavaren ska övergripande känna till vad det innebär att ett institut är förvaltare av finansiella instrument samt de uppgifter som förvaltaren ska utföra enligt Svenska Fondhandlareföreningens standardavtal (beträffande bank respektive värdepappersbolag), allmänna bestämmelser för depå. Licenshavaren ska även i stora drag känna till vad som i övrigt regleras i detta standardavtal, särskilt bestämmelserna om reklamation och ansvarsbegränsningar.

Kundavtal avseende integrerat handels- och clearingkonto hos Nasdaq Stockholm

Licenshavaren ska känna till vad som regleras i kundavtal, integrerat handels- och clearingkonto hos Nasdaq Stockholm i stora drag och ska särskilt känna till bestämmelserna om säkerheter och tvångsstängning.

Allmänna villkor för handel med finansiella instrument

Licenshavaren ska i stora drag känna till vad som regleras i Svenska Fondhandlareföreningens standardiserade Allmänna villkor för handel med finansiella instrument och ska särskilt känna till villkoren avseende orderutförande, panträtt, reklamation och ansvarsbegränsningar.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå		
Allmänna bestämmelser för depå- och kontoavtal	1	Litet	K		
Kundavtal avseende integrerat handels- och clearingkonto hos Nasdaq Stockholm	1	Litet	K		
Allmänna villkor för handel med finansiella instrument	1	Litet	K		

Civilrättsliga frågor

Grundläggande avtalsrätt

Licenshavaren ska förstå grundläggande avtalsrätt, som när ett avtal blir bindande, särskilt på värdepappersområdet, och vad avtalsbrott kan få för konsekvenser.

Fullmakter och annan behörighet

Licenshavaren ska förstå vad en fullmakt är och skillnaden mellan behörighet och befogenhet.

Obestånd, konkurs och utmätning

Licenshavaren ska känna till grunderna i obeståndsjuridiken, dvs. när utmätning kan ske, vem som gör utmätning, vad det innebär att någon går i konkurs samt vem som företräder den som är försatt i konkurs.

Pantsättning

Licenshavaren ska förstå de grundläggande reglerna om pantsättning av värdepapper, dvs. när panträtten uppkommer för värdepapper förvarade på VP-konto respektive i depå och när och hur panten kan tas i anspråk.

Mätpunkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå
Grundläggande avtalsrätt	1	Litet	F
Fullmakter och annan behörighet	2	Litet	F
Obestånd, konkurs och utmätning	1	Litet	K
Pantsättning	2	Litet	F

Bolagsrätt och Corporate Actions

Skillnaden mellan olika associationsformer

Licenshavaren ska förstå skillnaden mellan de olika associationsformer – aktiebolag, handelsbolag, kommanditbolag – som förekommer.

Aktien och aktiens rättsverkningar

Licenshavaren ska förstå vad en aktie är och dess viktigaste rättsverkningar i ett avstämningsbolag, dvs. att den som är inskriven i aktieboken har rätt att delta på bolagsstämman, att ta del av beslutad vinstutdelning samt att delta i fondemissioner och företrädesemissioner. Licenshavaren ska vidare känna till den aktiebolagsrättsliga likhetsprincipen samt vilken skyldighet bolaget har att informera aktieägarna inför bolagsstämmor. Licenshavaren ska även känna till vilken ställning aktieägaren har vid likvidation eller konkurs i bolaget.

Bolagets beslutande organ/ägarstyrning

Licenshavaren ska känna till bolagets beslutande organ – stämman, styrelse, VD – och deras respektive roller i styrningen av bolaget.

Skyddet för bolagets aktiekapital

Licenshavaren ska förstå vilken betydelse bolagets aktiekapital har för bolagets borgenärer och för bolagets förmåga att klara finansiella svårigheter. Licenshavaren ska vidare förstå sambandet mellan bolagets aktiekapital, tillgångar och eget kapital och ska förstå när aktiekapitalet är hotat och de konsekvenser det kan medföra.

Bolagsverkets uppgift

Licenshavaren ska känna till Bolagsverkets roll beträffande aktiebolag samt de viktigaste uppgifterna om bolag som finns tillgängliga hos Bolagsverket.

Nyemission, fondemission och split/omvänd split

Licenshavaren ska förstå processen kring en nyemission, fondemission och split/omvänd split av aktier samt hur dessa händelser kan förväntas påverka aktiekursen.

Aktieutdelningar

Licenshavaren ska förstå processen kring en aktieutdelning och hur och när ett beslut om aktieutdelning kan förväntas påverka aktiekursen.

Offentliga uppköpserbjudanden

Licenshavaren ska förstå hur ett budförfarande går till och hur de olika tidsfrister och villkor som förekommer i en sådan situation kan påverka kundens valmöjligheter under budprocessen. Licenshavaren ska även förstå de särskilda regler som gäller vid erbjudanden med anledning av budplikt.

Tvångsinlösen av aktier

Licenshavaren ska känna till reglerna om tvångsinlösen av minoritetsägares aktier, hur förfarandet går till, hur priset bestäms, hur en eventuell tvist ska hanteras samt vad förhandstillträde innebär.

Återköp av egna aktier

Licenshavaren ska känna till följande krav beträffande ett aktiebolags möjligheter att köpa eller sälja egna aktier: vilka bolag som får köpa och sälja egna aktier över marknaden, vem som får besluta om sådana transaktioner, vilken information som ska lämnas om transaktionerna och hur det ska ske, hur många aktier som får återköpas, hur länge ett beslut om köp eller försäljning kan gälla, och vilka krav som gäller när en handelsdeltagare på en reglerad marknad genomför återköp av egna aktier för svenska aktiebolags räkning.

Mät punkt	Vikt	Storlek	Kognitiv nivå	
Skillnaden mellan olika associationsformer	1	Stort		F
Aktien och aktiens rättsverkningar	1	Litet	K	F
Bolagets beslutande organ/ägarstyrning	1	Litet	K	
Skyddet för bolagets aktiekapital	1	Litet		F
Bolagsverkets uppgift	1	Litet	K	
Nyemission, fondemission och split/omvänd split	1	Litet		F
Aktieutdelningar	1	Litet		F
Offentliga uppköpserbjudanden	1	Litet		F
Tvångsinlösen av aktier	2	Litet	K	
Återköp av egna aktier	1	Litet	K	